

מעדני אשר

י"ל ע"י מכון מעדני אשר



דאורייתא, ויעיין טורי זהב הלכות חנוכה בסימן תרע"ח ס"ק ב' שכתב דשלוש סעודות גם כן דאורייתא ופת בעינן כדאיתא בסימן עדי"ר עכ"ל, ובמגן אברהם בסימן רצ"א ס"ק א' כתב דבעינן יותר מכביצה. ואם כן אפשר דיום טוב ילפינן משבת, כיון דיום טוב איקרי שבת, ולכך צריך לאכול פת ביום טוב, ואם כן כיון דיום טוב לא קבלו עליהו, אם כן לא צריך פת אלא מצד מנהג, ומשום הכי אין מחזירין אותו, ושפיר כתב המגן אברהם.

ולענין הלכה: כתב בשו"ת שבט הלוי חלק א' סימן ר"ה דע"פ מה שכתב ברא"ש פ"ז דברכות סימן כ"ג בשם מהר"י דחיוב אכילת פת ביום טוב הוא משום שמחה, א"כ לכאורה בפורים נמי דמשתה ושמחה כתיב, עיין שו"ת דברי יציב חלק יורה דעה סימן קס"ג ס"ק ב', ועיין בשער הציון סימן תרצ"ה ס"ק ד' שנמי לא הכריע שחייב לאכול פת רק כתב דיש שיטה שבעינן, ועיין תוס' ברכות ל"ח ע"מ א'.

מדוע מותר לקרוא את המגילה מיושב?

איתא במשנה מגילה כ"א ע"א הקורא את המגילה עומד או יושב איך שרוצה.

יש להקשות: מהא דאמרין בגמ' מגילה י"ד ע"א ג' טעמים, מדוע אין אומרים הלל בפורים, ורב נחמן אמר דקריאת המגילה זו ההלל, א"כ איך מותר לאמרו מיושב, הא קמ"ל אורי"ח סימן תכ"ב ס"ק ח' דהלל צריך לאמרו מעומד, כך הקשה בשו"ת חתם סופר אורי"ח סימן נ"א, וכן בגליון השי"ס מגילה כ"א ע"א, וכן בשו"ת הר צבי מגילה אורי"ח סימן ק"ל.

הנה האור החיים הקדוש בספרו ראשון לציון מגילה כ"א ע"א כתב דמה החידוש שאפשר לקרוא את המגילה מיושב, ותיירץ כיון דקריאת המגילה זה ההלל הו"א כשם שהלל בעי מעומד, מגילה ג"כ בעי מעומד, קמ"ל שמגילה אפשר בישיבה, אכתי צ"ב מדוע באמת מותר לקרוא בישיבה כיון דהו"א הלל.

יש שמתרץ: דבע"כ צריך לומר דאין הכונה לומר שמקרא מגילה הו"א דומיא דהלל ממש, דהא חיוב הלל היא רק ביום, ומגילה קרינן בין ביום ובין בלילה, חזינן דלא הו"א דומיא ממש דהלל, לכן מותר נמי לשבת, כך תירץ בשו"ת הר צבי אורי"ח סימן ק"ל.

האם בפורים אין חיוב לאכול פת?

כתוב במגילת אסתר לעשות אותם ימי משתה ושמחה.

יש לחקור האם יש חיוב לאכול פת בפורים או דילמא אין חיוב לאכול פת.

הנה המגן אברהם סימן תרצ"ה ס"ק ט' כתב דמי ששכח לומר על הנסים בברכת המזון אין מחזירין אותו כי לא מצינו שחייב לאכול פת בפורים ומצי למיפטר נפשיה בשאר מיני מטעמים, ולכן בנדון זה שאכל כבר פשיטא דאין להחזירו ולחוש לספק ברכה לבטלה.

וכן בברכי יוסף אורח חיים סימן תרצ"ה ס"ק א', מובא בשערי תשובה שם מביא בשם קדוש אחד דאם עשה סעודה פורים בלא לחם יצא.

אבל היעב"ץ בספרו מור וקציעה סימן תרצ"ה **תמה על המגן אברהם:** וז"ל דבר זה אי אפשר לשמוע כלל לעני"ד, דכיון דכתיב ימי משתה ושמחה, ובעינן סעודה קבועה לא סגי בלא פת, וכבר פירש"י במגילה כל המשתה נקראת ע"ש הלחם, כמו עבד לחם רב, מדוע לא בא בן ישי אל הלחם, וכלום יש סעודה בלא לחם, ואמרו ב"ר מ"ח י"א מן התנ"ך מצינו רפתא סעדתא דלבא, הרי שלזה נקראת סעודה בעצם, וזה פשוט מאד עד שאין צורך כלל לסיוע ראייה, ותמה בעצמך מה היא הסעודה שחרדו עליה כל החרדה ואמרו שאם אכלה בלילה לא יצא י"ח, ורבנן דלא אתו לבי מדרשא משום דטרדי בסעודת פורים, הרי שביטלו בית המדרש מפניה, ואם יוצאין בטעימה בעלמא, הלא יוכלו לפטור עצמן שלא לבטל בית המדרש ות"ת, ועוד, הלא בודאי כבר טעמו בשחר, ולא עמדו אליבא ריקנא עד דנגה וכדאמרין בגמ' סוכה כ"ו א' כדטעים בר בי רב בצפרא, וא"כ כבר יצאו י"ח בבוקר, ולא הו"א ליה להתבטל בחנם, כללו של דבר פשוט וידוע מאד הוא שכל מקום שנאמר סעודה אינה אלא בפת, ואין קביעות אלא בפת גמור.

ובשו"ת מהר"ם שיק אורח חיים סימן ש"מ **נמי תמה על המגן אברהם:** והא 'שמחה' כתיב ביה, וגם לעיל סימן קפ"ח סעיף ז' פסקינן דבעינן פת משום שמחה.

ומתירץ: דאפשר דהמגן אברהם סבירא ליה דלא כלשון הרא"ש דילפינן פת מלשון שמחה, אלא ילפינן משבת דכתיב שמות ט"ז כ"ה "אכלוהו היום כי שבת היום", ועל זה יש אומרים דילפינן מזה דשלוש סעודות הוי

תגובות אפשר לשלוח
עד יום ב' בערב
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א רח' תכלת מרדכי 4/15 רמת בית שמש
פקס: 077-4448278 מייל: LEVIBER@GMAIL.COM
לבירורים בכל ענייני המערכת, בטל: 053-3166560

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרה"ג **פנחס אדלר** שליט"א ירושלים
לזיכוי רבבות לרגל חג הפורים
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו
ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרב **שלום צבי ארנפלד** שליט"א בני ברק
לרגל שמחת אירוסית בתו תח"י במז"ט ע"ב
הבה"ח **יקותיאל יהודה קליין** שליט"א מבחרי ישיבת צאנז
בנו של הרב **אלחנן** שליט"א
יהא רעוא בזכות זיכוי רבבות ירה נחת מכל יוצאי חלציו
ויצליח בכל בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרה"ג **יעקב קראוס** שליט"א ירושלים
לזיכוי רבבות לרגל חג הפורים
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו
ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרב **משה שטינמעץ** שליט"א יוניאן סיטי
לעילוי נשמת אביו
הרב **אליהו יעקב מנחם מנדל** ז"ל
נלבי"ע ז' אדר ת.נ.צ.ב.ה.

מדוע הנותן צדקה נחשב כאילו למד תורה?

בפרשת תרומה כתוב ויקחו לי תרומה.

וכתב בעל הטורים בשם הזוהר דתרומה אותיות מ' תורה, לרמז על התורה שניתנה במ' ימים.

יש להקשות: מה הקשר תורה כאן, הרי מדובר פה מלתת צדקה כסף, כד מוקשה מן הדברי יציב מצאנו בספרו חומש רש"י שנת תשמ"ב פרשת תרומה.

נראה לתרץ בכמה אופנים:

א. להורות לנו אפי"פ שבית המקדש דבר חשוב מאוד, מ"מ תורה זה דבר הכי חשוב, וכמו דאיתא בגמ' שבת ק"יט ע"מ אין מבטלין תלמוד תורה לבנין בית המקדש, לכן כותב בעל הטורים דאפי"פ שנצטוונו לקחת תרומה לבית המקדש, מ"מ הדבר הכי חשוב זה תורה הקדושה, כך תירץ מן הדברי יציב.

ב. ע"פ מה שכתב בכלי יקר בריש פרשת תרומה שכמו שהלומד עם חבירו תורה, יותר הוא מקבל ממה שנותן כמו שאמר רבינו הקדוש תענית ז' א', מכות י' ע"מ א' ומתלמידי יותר מכולם, כך בתרומה זו יותר הוא לוקח ממה שהוא נותן, לפי הנ"ל אתי שפיר מה שהבעל הטורים כותב דתרומה תורה מ' כוונתו לומר שכמו שבתורה הנותן מקבל הרבה יותר ממה שנותן כמו שרבינו הקדוש העיד על עצמו, א"כ הי"ה בצדקה, מעדני אשר.

ג. ע"פ מה שכתב רש"י זבחים ב' ע"א על הא דכתוב שם שמעון אחי עזריה אומר וכו' ופירש רש"י על שם שעזריה עסק בפרקמטיא וסיפק צורכי שמעון אחיו בשעה שהיה עוסק בתורה וכו' לפיכך נקרא על שמו שלמד על ידו, וזה כוונת הבעל הטורים שאם נתן תרומה התורה תקרא על שמך כמו, מעדני אשר.

ד. עפ"י מה שכתבו בספרים ילקוט ראובני פרשת ראה, בני יששכר מאמרי חודש סיון מאמר ה' מעלת התורה, החיד"א בספרו פני דוד פרשת כי תבא, וכן החפץ חיים שהמחזיק לתלמיד חכם בעולם הזה, לעולם הבא ילמדוהו תורה הגם שאינו בר הכי בעולם הזה, לפי הנ"ל אתי שפיר דברי הבעל הטורים דאם נתן תרומה ילמדוהו אותך תורה, מעדני אשר.

ה. ע"פ מה שכתב המהרש"א כתובות ס"ז ע"מ א' וז"ל ורבים בדור הזה שמקבצין עושר שלהם שלא באמונה ובחילול השם כגזלת עובד כוכבים ואח"כ מתנדבים מאותו ממון להיות להם כבוד בכל שנה ולתת להם ברכת מי שבירך להיות להם שם ותפארת ואין זה אלא מצוה הבאה בעבירה ואין לעושר הזה מלח וקיום, וכן בבית הלוי בפרשת תרומה כתב הנה באה פרשה זו של ויקחו לי תרומה אחרי פרשת משפטים, דבתחילה קודם שיעשה האדם צדקה בממונו צריך לראות שלא יהיה בממונו חשש גזל, דאל"כ אין הצדקה מועלת לו כלל, וכמו דלולב הגזול פסול משום מצוה הבאה בעבירה, וזהו שאמר הפסוק ישע"י נ"ט "והוסג אחר משפט וצדקה מרחוק תעמוד" דאחר שהוסג המשפט על כן גם הצדקה שעושיין עומדת מרחוק ואינו מועיל להם כלל, וזהו שאמר הכתוב שם נ"ו שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא, ועל כן אמר להם תחילה משפטים ואח"כ ציום על נדבת המשכן, לפי הנ"ל אתי שפיר מה שאמר הבעל הטורים דתרומה אותיות תורה דרק כסף שהוא כשר ע"פ תורה זה מותר לתת לצדקה, מעדני אשר, מאמר זה מתוך דרשה בבית המדרש סערט ויוניץ בני ברק שנערך במוצאי שבת תרומה האי שתא.

איך יכול להיות שפורים יותר גדול במעלתה מיום כיפור?

כתוב בזוהר הקדוש תיקו"ז תיקון כ"א, מובא בקדושת לוי קדושת לפורים קדושה ראשונה, וכן ביערות דבש ח"א דרוש ח, וכן במאור ושמשי רמזי פורים "יום כפורים" שהוא כמו פורים.

וכתבו בספרים הקדושים דמדברי הזוהר משמע שפורים גדול יותר במעלתה מיום הכפורים.

יש להקשות: איך יכול להיות שבפורים שאוכלים ושותים ורוקדים ומתחפשים יותר חשוב מיום כיפור שכל היום נמצאים בבית כנסת ומתפללים ושבים בתשובה שלימה להקב"ה, מעדני אשר.

נראה לתרץ: ע"פ מה דאיתא במשנה יומא פ"ה ע"מ ב' אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חבירו, דאפי"פ שיושב בבית הכנסת כל היום עד שלא ירצה את חבירו אין נמחל לו כלום להרבה פוסקים אפילו עבירות שבין אדם למקום, חזינן מזה דלהקב"ה חשוב שיהא בין אדם לחבירו, והנה ביום כפור עיקר היום זה בין אדם למקום שיושב ומתפלל, משא"כ בפורים עיקר העבודה זה בין אדם לחבירו משלוח מנות מתנות לאביונים, וכמו שכתב בספר מנות הלוי בטעם הדבר שתיקנו משלוח מנות בפורים, להרבות שלום וריעות היפך מן המלשינות של המן שאמר ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים במחלוקת, ולכן תקנו משלוח מנות, א"כ לכן יותר חשוב במעלתה פורים משום שכל מצות היום זה בין אדם לחבירו והקב"ה שמח ושש כשמשמחים יהודים, וידוע מה שכתב המהרש"א תענית כ"ב ע"מ א' להסביר מה דאיתא בגמ' שם שמי שמשמח אנשים הוא בן עולם הבא, משום דכשמצער יהודי הקב"ה מצטער, וכשיהודי בשמחה הקב"ה שש ושמח, מעדני אשר.

מעדני אשר וידוע מה שכתבו במפרשים דלכן נוהגים לתת מחצית

השקל: להראות דכל אחד בעצמו בלי חבירו הוא רק כמחצית הגוף דבין במשא ומתן ובין בתורה צריך הוא לעזר חבירו, ולזה צריך לתת מחצית השקל לרמז כי אינו רק מחצית, כך כתב באלשיך בפרשת כי תשא ובמהר"א על התורה פרשת שקלים ע"מ צ"ו, והחיד"א בספרו פני דוד בפרשת כי תשא.

ולפי זה כותב במהרי"א על מגלת אסתר דבר נפלא: דהנה איתא בגמ' מגילה

י"ג ע"מ ב' אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתידי המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, דהנה המן טען ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים ורצה לקטרט שיש מחלוקת הקדים הקב"ה שקלים שמוזה מראה כל יהודי שהוא רק חצי וצריך להגיע לשני, א"כ מראים שיש אחדות.

מעדני אשר: לפי זה הסברתי מה דאיתא במדרש מובא ברש"י בפרשתן

שנתקשה משה במחצית השקל הראה לו הקב"ה מטבע של אש, ויש להקשות ב' קושיות אחד {מה נתקשה וכי לא ידע מה זה מחצית השקל, השני} אם באמת לא ידע מדוע הראה לו הקב"ה מטבע של אש עדיין לא ידע איך נראה מטבע של מחצית השקל, ונראה לתרץ ע"פ מה דאיתא בגמ' תענית ז' א' על הפסוק ירמיה כ"ג הלא כה דברי כאש, למה נמשלו דברי תורה לאש, מה אש אינו דולק עץ יחידי אף דברי תורה אינם מתקיימים ביחידות, חזינן דמאש ילפינן דלבד אי אפשר, לפי הנ"ל אתי שפיר דנתקשה משה במחצית השקל, לא שלא ידע איך נראה המטבע אלא לא ידע טעמו מדוע נצטוו לתת דווקא מחצית השקל ולא שקל שלם הראה לו הקב"ה מטבע של אש תסתכל כמו שאש אינו דולק יחידי כך אדם אינו דולק יחידי לכן דוקא מחצית להורות שבלי השני אי אפשר לכלום, מאמר זה מתוך דרשה במעמד כבוד התורה שנערך השבוע ע"י מוסדות קבר רחל באולמי תמיר למאות כוללי האברכים שנבחנו על ב"ק וב"ב, וכן מתוך דרשה בישיבת סלונים בני ברק.

קול המעדנים

הודעה משמחת לרבבות הקוראים
אפשר לשמוע מידי שבוע בשבוע שיעורים מתוקים
בהלכה ובאגדה באידיש ובעברית

ע"י מערכת קול המעדנים 0799-360912

וכן ע"י מערכת קול הלשון **073-2951280**

וכן אפשר לשמוע וארט קצר על הפרשה במשך עשר דקות

ע"י מערכת קול הדף 026400000-199 8

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנטה

- א. **חידה.** שני יהודים הכינו משלוח מנות ושניהם הכינו בדיק את אותו משלוח מנות. פגשם הרב ואמר לראשון: המשלוח מנות שלך בסדר גמור ותצא בו ידי המצוה. ולשני אמר: המשלוח מנות שלך לא טוב, ואינך יכול לצאת בו. שאל השני את הרב בהשתוממות: אבל יש לי על המגש בדיק נמרץ את מה שיש לחברי ומאי שנא?
- ב. **עד דלא ידע.** האם אפשר לכתחילה להשתכר בכל דבר שמשכרו, היינו שאר משקאות חריפים, או שרק בייך, ונימי מי שאינו משתכר כ"כ בין האם חייב לקיים העד דלא ידע בכל מידי דמשכר.
- ג. **מגילה מהודרת.** צ"ע האם יש עניין להשקיע בכך שהמגילה תהיה מהודרת הרי אין מצוה של כתיבת המגילה אלא של קריאה, וזוהו חילוק מסו'ת, וא"כ בזה במה שיקרא יוצא ידי חובה, וכמו שאין מצוה ללמוד בספר מהודר וצ"ע.
- ד. **תמיהה בהשמטת השו"ע.** כתב הרמב"ם בפרק ב' מהלכות מגילה הלכה ט"ו: וכן חייב אדם לשלוח שתי מנות בשר או שני מיני תבשיל או שני מיני אוכלין לחבריו שנאמר (וישעה ט-ט) "ומשלוח מנות איש לרעהו" שתי מנות לאיש אחד. וכל המרבה לשלוח לרעי' משובח. ובהמשך שם בהלכה י"ז: וזו מוטב לאדם להרבות במתנות אבוינים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו. שאין שם שמחה גדולה ומפארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים. שהמשמח לב האמללים האלו דומה לשכינה שנאמר (וישעה ט-ט) "להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים": אם כן, מצוה להרבות גם במשלי"מ וגם במתלי"א, אבל מוטב יותר להרבות במתלי"א. ובשו"ע תרצ"ה סעיף ד' העתיק דברי הר"ם: חייב לשלוח לחבריו שתי מנות בשר או של מיני אוכלים שנאמר ומשלוח מנות איש לרעהו שתי מנות לאיש אחד וכל המרבה לשלוח לרעי' משובח ובמ"ב תרצ"ד סק"ג אמר"כ השו"ע "חייב כל אדם ליתן לפחות שתי מתנות לשני עניים" העתיק את הרמב"ם השני, ג' שתי מתנות - זהו מדינת אבל באמת מוטב להרבות במתנות לאבוינים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו שאין שמחה גדולה ומפארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות ודומה לשכינה שנאמר להחיות רוח שפלים ולהשיב לב נדכאים (רמב"ם) אבל הנה צריך עיון, **למה השו"ע עצמו** שהביא את דברי הרמב"ם לגבי משלוח מנות, השמיט את דבריו לגבי מתנות לאבוינים שם שם מצוה להרבות, ובפרט שהרמב"ם עצמו כותב שלהרבות במתלי"א יותר חשוב להרבות במשלי"מ?
- ה. **מנהג הכאת המן.** צ"ע אם יש מקור לכך שבעת שמוזכר את המן מלבד המנהג להכות, האם יש עניין לעשות קולות מקולות שונים, האם מקיים בזה המצוה, או שהמצוה היא רק הכאה ותו לא.
- ו. **בעניין הני"ל.** יש לעיין מי שדופק ומכה בתיבות אחרות של המגילה מלבד מה שמכה בהמן ובניו וזרש, האם קלקל את כל ההכאה שבהמן, שמגלה שבהכאתו בהמן אין לזה שום משמעות.
- ז. **תמיהה בדברי האילה"ש.** הנה מבואר שמרדכי לקח את בית המן, וכי בספר אילת השחר בדברים שם, צ"ע הרי המן היה מזרע עמלק, וכתב רש"י נ"ב יצא כ"ה, [וי"ט] שצריך להשמיד אפי' ממון ומלק. ות"י וי"ל דבית המחובר לקרקע אין איסור. ויל"ע בדבריו מה אכפ"ל בזה שהבית מחובר סו"ס זה ממון עמלקי שנקרא שמו עליו, אדרבה הרבה יותר ממטלטלין של עמלק וצ"ל שיהיה יותר דין למחות בתי עמלק ממטלטלין של עמלק.
- ח. **תמיהה בדברי הבן איש חי.** כי בשו"ת תורה לשמה סימן קפט, שאלה. אחד שלח לחבריו ביום פורים ב' מינים ממיני מתיקה בהם והניחם בכלי אחד ושלחם לרעהו אם יוצא י"ח שני מנות בזה, תשובה כל שהניחם בכלי אחד חשיב מנה אחת ואין כאן ב' מנות לרעהו וראיה לזה מ"מ"ש בגמרא דשבת דף צ"א ע"ב וכו'. וצ"ע חידוש של הבן איש חי, ומה הראיה ממלאכת הוצאה לדין משלוח מנות ובודאי שבכל התורה לא מצאנו ששני חפצים בכלי אחד כחד חשיבי. ורק צ"ע מה יהיה הדין במשלוח מנות בכלי אחד בשבת של פורים האם נאמר שחשיבות המנות שקיבל כשתים, או אפילו אם אגוד הכלי סו"ס מנה אחת בחוץ.
- ט. **מסרו נפש בדורו של המן.** כ' רש"י שיר השירים ה, ח, וז"ל השבעתי אתכם - האומות אנשי נבוכדנצר שראיתם בחניניה מישאל ועזריה מוסרים עצמם לכבשן לאש ואת דניאל לגוב אריות על עסקי התפלה ואת דורו של מרדכי בימי המן. אם תמצאו את דודי - לעתיד לבא ליום הדין שיבוקש מכם להעיד עלי כענין שנאמר (וישעה ט) יתנו עידיהו ויצדקו. מה תגיידו לו - שתעידו עליו שבשלב אהבתו חליתי ביסורים קשים ביניכם יבא נבוכדנצר ויעיד יבא אלפז וצופר וכל נביאי האומות ויעידו עלי שקיימתי את התורה ע"כ. משמע שגם 'הדור' מסרו נפשם, ואל מה המכוון? והרי בפשטות כולם כרעו להמן חוץ מרדכי, ודחק שבידור' יהי' הכוונה על 'אסתר' שמסרה נפשה ליכנס למלך.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערוך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. **שימו לב חשוב מאוד:** קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077-5558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו. **וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה, ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו.** [נכדור] השולחים בכתיב יד, בפקס, בטלפון 053-3154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 [נכדור]. השולחים בכתיב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה יכנס בעזרי"ל לספר שיצא לאור בעתיד ב"ל. -שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא מצויינים במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח ניסן

שם הזוכה לחודש שבט

הרב יצחק בורקש שליט"א

כולל בית אליהו אלעד

השולח משלוח מנות לחבירו ואין המקבל יודע מי שלחו האם יצא?

יש לחקור השולח משלוח מנות לחבירו האם צריך להודיע למקבל שידע ממני קבלו.

הנה בשו"ת כתב סופר אור"ח סימן קמ"א ד"ה מה שנסתפקת, וכן באמרי אמת תלמיד הרבי מקאצק כתב וז"ל מה שנסתפקת מי ששולח מנות לרעהו ואין המקבל יודע מי שלח לו אם יוצא המשלח מצות משלוח מנות, לפום ריהטא נראה דתלוי בטעמים של תקנת מצות משלוח מנות, דלטעם התרומות הדשן דמצות משלוח מנות כדי למלאות חסרון למי שאין לו סעודת יו"ט, מיסתבר דיוצא גם כשאין חבירו יודע מי שלח לו, סוף כל סוף הגיע לתכלית המכוין, ויש מצוה ביותר כעין מצות צדקה דאמר רבי חנינא היכי דמי מצות צדקה שאינו יודע ממני נטלה כדי שלא לבייש, אבל לטעם שתיקנו משלוח מנות כדי להרבות אחוה וריעות, וכן משמע לשון איש לרעהו, בודאי אינו יוצא כשאין המקבל יודע מי המשלח, דאין שלוח כזה דרך חיבה ורעות ואינו מקרב לבבות, וכיון שהחזקנו דינו של הרמ"א דיוצא כשאין מקבל המשלח מנות, ובע"כ משום דעיקר הטעם להרבות אחוה ורעות, ולכן אע"פ שאין מקבלו, מ"מ אוהב את חבירו שרצה לתת לו, א"כ ממילא לגבי שאלה שלנו אינו יוצא ידי חובתו, לכן צריכים להיזהר כששולחים שיכתבו פתק ברור מי השולח.

האם בן מקיים מצוות משלוח מנות כששולח לאביו או להיפך?

לפני חמש עשרה שנה כשזכיתי לעבור לפני כ"ק מן האדמו"ר מצאנו שליט"א בעיצומו של חג הפורים ליטול משלוח מנות שאל אותי מרן לחידודא האם כשאבא נותן משלוח מנות לבנו האם יצא המצוה.

הנה השפת אמת מגילה ז' ע"א על הא שאמרו בגמ' שם דרבה שדר ליה למרי בר מר ביד אביי, משלוח מנות, כתב משמע דבנו של רבה גופיה היה, דאביי קרי לרבה מר, ומוזה יש להוכיח שהסדר הוא שהגדול שולח מנו לקטן מקודם, והטעם דלא לחשביה הקטן לגדול כמו רעהו, ורק כשהגדול מקדים ושולח לו וחושבהו לרעהו, אח"כ יכול לשלוח לו, שאם לא כן היה מרי בריה מקדים לשלוח לרבה אביו, שחייב בכבודו, חזינן להדיא מדבריו שאב ששולח לבנו יוצא ידי חובתו, וכן להיפך.

וכן כתב בשו"ת לבושי מרדכי אור"ח חלק ב' מהדוראניגט סימן ט"ו ז"ל אם מותר יוצא בה משלוח מנות בבן לאביו דאפשר דאסור משום דכתיב איש לרעהו ומחזי דמשויא ליה כרעהו ופוגע בכבוד אביו.

ומסיק: דמותר ויוצא ידי חובתו, ולא הואי לזולו.

ומביא ראיה: מהא דכתב בשו"ת מהרי"א סימן ר"ד שמותר לשלוח מנות לרבו ומקרי רעהו ושפיר יוצא, א"כ ה"ה לכבוד אביו מותר, וכן משמע מהפסוק רעיד ורע אביך.

וביערות דבש חלק ב' דרוש ב' להגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל **כתב דבר נורא** וז"ל: הנה זו תוכחת מגולה בעו"ה כפרוץ ישראל בכיבוד אב ואם, או לנו כי בעו"ה עולם הפוך, האבות מחנפים לבנים שלא יכעסו עליהם, ובימי פורים אלו, שראוי לנהוג בהם כיבוד למאוד כמו שכתבתי כי זו היא היתה החצלה על ידי אסתר, ונהפך אם לא ישלחו האבות לבנים מות כפי הראוי או שירבה לאחד וימעט לאחד הלא יכעס על אביו ולא יבא אליו או יבא בפנים זועפות וכדומה או משבר בית ישראל, הלא הוקש כבודם לכבוד המקום, ואיך יפגעו בשביל העדר קצת ממון.

מכתבים למערכת

מדוע היה צריך לעשות כליא עורב בבית המקדש כדי שלא יבאו עופות

מדוע לא נשרפו המקדושה כמו אצל יהונתן בן עוזיאל

מה שהקשתם על הא דמבואר בגמ' שבת צ"ג ע"ב ר"י דבבית המקדש היה כליא עורב כדי שלא יבואו עופות לשם, מדוע היה צריך לעשות פעולות כדי שלא יבואו עופות, הרי איתא בגמ' סוכה כ"ח ע"ג א' אמרו עליו על יונתן בן עוזיאל בשעה שיושב ועוסק בתורה כל עוף הפורח עליו מיד נשרף, א"כ בודאי שבית המקדש שיותר קדוש, א"כ כל עוף היה נשרף, א"כ מדוע היה צריך את הכליא עורב כדי למנוע מעופות שלא יבואו, ותוצאתם בשלשה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת הכהן גראס שליט"א

דמ"צ, מחזיקי הדת, אהבת תורה, הישר והטוב, אוצר הפוסקים

נראה לתרץ, כיון דבתוך בית המקדש לא היה נשרף שום בעלי חיים ועופות דאם היה נשרף אי אפשר להקריב קרבנות תורים ובני יונה, א"כ גם על גג בית המקדש לא היה נשרף דלא חמור גג בית המקדש מבית המקדש גופה, ועוד נראה לתרץ, דרק שמה היה נשרף כדי שלא יפריע לרבי יהונתן מלמודו ולא יסתובב על ראש, אבל בבית המקדש לא היה מפריע כשמסתובב עוף על הגג לכן לא היה נשרף.

מדוע היה צריך לעשות כליא עורב בבית המקדש ולא סמכינן אנס שלא יבואו עופות שם

מה שהקשתם בשם אחרונים מדוע היה צריך לעשות כליא עורב כדי שלא יבואו לשם עופות, הרי שיטת אב"י פסחים ס"ד ע"ב ב' דבבית המקדש סומכינן על הנס ולכן אע"ג דהפסח נשחט בג' כיתות לא היו נועלים הדלתות אלא ננעלו מאלהן, א"כ הכי נמי היו צריכים לסמוך על הנס שלא יבואו שם עופות ומדוע צריכים כליא עורב, ותוצאתם בשלשה אופנים.

הגאון הנפלא רבי שלום ווידער שליט"א דמ"צ מחזיקי הדת ירושלים

נראה לתרץ, דאפשר לומר הטעם דבבית המקדש סמכינן משום דאיתא בזה"ק הובא בספר נפש יהונתן חנוכה אות כ"א והבור ריק וגו' אבל נחשים ועקרבים יש בו, אע"פ דכוונת ראוהו היה להצילו מידם אלא בטוח היה שיעשה לו נס וינצל אע"פ אין סומכינן על הנס, אבל היכא דשכינתא שרי' שריא לסמוך על הנס, וביוסף כתיב וה' עמו עי"ש, ומשום הכי בבית המקדש מותר לסמוך אבל גגין ועליות דלא נתקדשו עי"ן גמי פסחים פ"ה ע"ג ב' וברמב"ם הלכות בית הבחירה פרק י' הלכה ז' לא היה שם השראת שכינה אין סומכינן על הס.

האם יש איסור לבן לתבוע את אביו בבית דין

מה ששאלתם האם יש איסור לתבוע את אביו, כשחייב לו כסף ואינו יכול להוציא ממנו, והבאתם דעת הפוסקים להיתר.

הגאון משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

נראה לציין מה שכתב בשו"ת אחינזר ח"ד סימן מ"ב דאם האב מסרב לדין ב"ד מ"מ בערכאות של עכו"ם דהוי בזיון וכלימה אסור, והביא שגם הכת"ס בתשובתו כתב שראוי ליכנס בפושרים ולמנוע מדיני ערכאות.

איך יכולים לקיים מצוות צדקה על ידי הגרון

מה שהקשתם על הא דאיתא במשלי ג' ט' כבד את ה' מוהונו, וברש"י שם בשם המדרש אל תקרי מוהונו אלא מגרונו, דיש להקשות, איך יכולים לקיים מצוות צדקה ע"י הגרון, ותוצאתם בארבע אופנים.

הרה"ג אביגדור שמדרא שליט"א קרית בעלזא בית שמש

נראה לתרץ, על פי מה שהובא בספר דברי יחזקאל בפרק הליכות והלכות - חסד לשי"י בשם הרה"ק משינאווא זצ"ל א' (ו"א בשם הרה"ק ר' שמעון מעריסלאוו זצ"ל) וז"ל 'ישאם אין מסייעים להבעל תפילה עוברים על לאו דלא תעמוד על דם רעך, שהוא בגדר הצלת גופו ובזיונו עי"ן משי"כ בחינת מצוה רלו' וראה עד היכן הדברים מגיעים', ולפי"ז נמצא דהמסייע לבעל תפילה ובפרט בענימות וניגונים שהוא צריך לקהל, בוודאי גומל בזה חסד שלא יתבזה.

האם הארון לא היו צריכים לבנות דרך גדולתו של העצים

מה שחקרתם בשם הפוסקים בהא דאמרינן בגמ' סוכה מ"ה ע"ב א"ר ירמיה משום רשב"י כל המצוות כולן אין אדם יוצא בהן אלא דרך גדילתן שנאמר עצי שטים עומדים האם הוצרכו לבנות העצים בהארון דרך גדולתן דברש"י שם כתב כגון קרשי המשכן, ועמודים ולולב והדס וערבה, אין יוצאים בהם אלא דרך גדולתן.

הגאון הנפלא מתתיהו ישראל הורוויץ שליט"א לייקווד מח"ס "אוצרות היס" על מסכת ברכות

נראה להעיר, דהמשך חכמה דייק מהא דלגבי הקרשים כתיב עצי שטים עומדים ואילו בהארון ומוזבזב כתיב רק עצי שטים, דרק הקרשים הוצרכו להיות דרך גדילתן ולא הארון והמזבזב. וביאר דרק הקרשים שהיו נפרקין במסעות זה מזה הוא הוצרכו להיות דרך גדילתן, משא"כ הכלים שהיו מחוברין תמיד. אמנם הפנים יפות והמהרי"ל דיסקין כתבו להיפוך דבודאי גם שאר הכלים היו דרך גדילתן, וכולם נלמדו מקרשי המשכן. ועיין בביאור של הגר"ח קניבסקי שליט"א על ברייתא דמלאכת המשכן פרק א' משנה ב' שכתב דמהא דילפינן מהקרשים לשאר מצוות כ"ש שילפינן מיניה גם שאר כלי המשכן. אמנם בקובץ עיון הפרשה כתב הגר"ח קניבסקי שליט"א דארון ושולחן אין עושין אותן אלא מושכבין לרחבן.

האם מותר לתת צדקה לעני ע"י שדוחף לו מעות ברגלו

מה שדנתם שאסור לתת צדקה ע"י שדוחף ברגלו את המעות דהויא בזיון.

הרה"ג דוד בוים שליט"א ביתר עילית

נראה להעיר השיתכן גם שלא קיים מצות צדקה דהוי שלא כדרך, וכמו שעורר בשפ"א שבת כ"ב אהך דלא יכנסו ברגל, וכתב דדווקא בכיסוי הדם שאפלו כסוה הרוח מהני התם בעינן לטעמא דבזיו מצוה, אבל בשאר מצוות בלא"ה אינו יוצא דהוי שלא כדרך ע"ש ועי"ע בשו"ת ר"א גורדון סי' י"ב בענין קיום מצוה שלא כדרך.

מעדני אשר: נראה להעיר, דכאן כיון דעיקר המטרה שהעני יהנה אינו גרוע מנאבדה לו מטבע ובא עני והרימו דקיים מצות צדקה.

הרה"ג יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון

מה שהבאתם בשם החשושי חמד שכשאינו לו אפשרות אחרת מותר לתת את הצדקה לעני על ידי רגליו, ונראה שהיכא שאין לו אפשרות אחרת לתת צדקה אלא ע"י רגליו, יהיה נכון שהוא אומר להעני שהוא עושה כן משום שאין לו ברירה ושהוא ימחול לו שהוא נותן לו באופן זה, והרי אין בזה רק משום בזיון המצוה אלא גם העני יתבייש מזה שהוא נותן לו בדרך בזיון ויש בזה איסור חמור כמו שמבואר ברמב"ם הל' מתנות עניים פ"ה ה"ה ז"ל ואסור לגעור בעני או להגביה קולו בצעקה, משום שלבו נשבר ונדכא והרי הוא אומר לב נשבר ונדכא אלקים לא תבזה וגו', ויאו למי שהכלים את העני או לוי, עכ"ל.

איך אפשר להבחין מי שאינו תוכו כבר

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' ברכות כ"ח ע"ג א' תנא אותו היום סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס שהיה רבן גמליאל מכריז ואומר כל תלמיד שאין תוכו כבר לא יכנס לבית המדרש, ובאחרונים נתקשו מהיכן ידע השומר להבחין מי תוכו כבר ומי לא, ותוצאתם בכמה אופנים.

הגאון אלטר אליהו מרמורשטיין שליט"א ראש הכולל ישועות יעקב ברפאל מח"ס המינים המהורים

נראה לציין מה שביאר התיבות שלום בשם רבו הגה"ק ר' משה מינדר זצוק"ל לבאר מנין ידע השומר, אלא סימן הוה הבידו מי שרוי בשמחה יכנס, כי ממה נפשך אם בפנימיותו הוא שמח הרי תוכו כבר פקודי ה' ישרים משמחי לב, ואם אינו שמח בתוכו אם כן הלא חסיד הוא שאבלו בלבו וצהלתו בפניו ושוב ראוי להכניסו.

<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב יצחק טרויבע שליט"א מראשי קהילת ביהמ"ד יד כהן בעלזא בית שמש לרגל שמחת הולדת בנו במז"ט יהא רעוא בזכות זיכוי רבבות ירה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הגאון שמואל אייזנבאך שליט"א ר"מ בישיבת בעלזא קוממיות לרגל שמחת אירוסית בתו תחי' עב"ג במז"ט הבה"ח יצחק זאב דמן נ"י"ו מבחרי ישיבת בעלזא ירושלים בנו של הרב הערישל שליט"א יהא רעוא בזכות זיכוי רבבות ירה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג שלמה הכהן כץ שליט"א ירושלים מזקני וחשובי חסידי צאנו לזיכוי רבבות לרגל חג הפורים יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה</p>
<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב שמעון שפירא שליט"א ירושלים לזיכוי רבבות לרגל חג הפורים יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב ישעיהו שינברגר שליט"א ירושלים לעילוי נשמת אמו ה"ה מרת חיה בת הרב ישעיהו ע"ה נפטרה ד' אדר ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו בעלי חנות גל פז ירושלים לזיכוי רבבות לרגל חג הפורים יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציהם ויצליחו בכל אשר יפנו</p>